

Aanvullingen op het still-face-experiment

Kijken met een westerse bril. Dat deden onderzoekers en wetenschappers jarenlang. Bijna iedereen die zich verdiept in hechting, komt het still-face-experiment van Edward Tronick tegen. Deze aanvulling kijkt vanuit een 'niet-westers' perspectief.

Still-face-experiment vanuit een cross-cultureel perspectief (Bolivia):

De kern van het still-face-experiment is het volgende: In dit klassiek experiment stopte een ouder tijdelijk met reageren op een baby (geen mimiek, geen respons) en reageerde het kind met stress- en contactzoekend gedrag. Tronick interpreteerde dit als bewijs dat vroeg wederkerige interactie (oogcontact, gezichtsreacties) cruciaal is voor emotionele ontwikkeling.¹ In culturen waar baby's het grootste deel van hun dag in nauw contact met hun moeder/verzorger doorbrengen, vond de bekende inzinking bij de baby, vanwege het 'stille gezicht' simpelweg niet plaats.

Kritiek vanuit cross-cultureel onderzoek

Nieuw onderzoek laat zien dat de uitkomsten van het still-face-experiment niet universeel zijn:

1. Cultuurverschillen in opvoedstijlen beïnvloeden de reactie van baby's

Studies in Bolivia (veel lichamelijk contact) rapporteren dat baby's *niet dezelfde typische stressreactie* vertonen tijdens het klassieke still-face-gedeelte als Westerse kinderen. In Bolivia reageren sommige baby's niet significant negatief of tonen andere gedragingen (bijv. meer tactiele zelfstimulatie) dan westerse kinderen. Dit suggereert dat visueel contact en gezichtscommunicatie niet de enige, en wellicht niet de primaire, vormen van sociale communicatie zijn in alle culturen.²

2. Het klassieke model van communicatie is (te) westers georiënteerd.

Veel onderzoeksparadigma's, waaronder het still-face, zijn ontwikkeld in westerse contexten waar face-to-face interactie en oogcontact centraal staan. In samenlevingen waar lichamelijk contact en andere vormen van verbinding (zoals fysieke nabijheid, ritme, adem-afstemming) belangrijker zijn, past het klassieke protocol minder goed. Daardoor kan de interpretatie van wat 'gezonde interactie' tussen moeder en kind is, *cultureel bevooroordeeld* zijn.

¹ Broesch, T., Little, E. E., Carver, L. J., & Legare, C. H. (2022). Still-face redux: Infant responses to a classic and modified still-face paradigm in proximal and distal care cultures. *Infant Behavior and Development*, 68, 101732.

² Broesch, T., Little, E. E., Carver, L. J., & Legare, C. H. (2022). Still-face redux: Infant responses to a classic and modified still-face paradigm in proximal and distal care cultures. *Infant Behavior and Development*, 68, 101732

3. Methodologische en representatieve kritiek

Algemene kritiek op het still-face-onderzoek benadrukt dat veel vroege studies kleine, westerse steekproeven omvatten, wat de *algemene toepasbaarheid* beperkt.³

Samenvattend: kritiekpunten

1. **Culturele vertekening:** Oogcontact en visuele interactie zijn geen universele voorkeurstaal voor ouder-kind-communicatie.
2. **Andere vormen van verbinding:** In culturen met nabijheids-of *proximal care*-praktijken communiceren baby's via andere modaliteiten (lichaamstaal, aanraking).
3. **Beperkingen van het experiment:** Kleine, westerse steekproeven en methodologische grenzen beperken de generaliseerbaarheid van vroege bevindingen.

³ Finch, A. (2025). Unlocking Attachment: The Still Face Experiment Revealed. Via https://learnwisedaily.com/still-face-experiment-attachment-parenting-practices/?utm_source=chatgpt.com. Verkregen januari 2026.